

POLITICĂ EXTERNĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN VIZIUNEA PARTIDELOR POLITICE – PLDM, PDM ȘI AMN

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 12 iulie, realizată de Asociația de Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică, la ora 16.30.*

- 1. Starea Actuală a Politicii Externe a R. Moldovei**
- 2. Relațiile R. Moldova cu România**
- 3. Relațiile R. Moldova cu Uniunea Europeană**
- 4. Perspectivele relațiilor R. Moldova cu Uniunea Europeană**
- 5. Despre Dilema Est – Vest a Politicii Externe Moldovenești**
- 6. Perspectivele Soluționării Problemei Transnistrene**

Corneliu RUSNAC, Imedia: Bună ziua, stimați ascultători. Sînt Corneliu Rusnac și ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației pentru politică externă” și finanțată de Fundația „Friedrich Ebert”.

Astăzi vom discuta despre modul în care este văzută actuala politică externă a Republicii Moldova de către reprezentanții partidelor politice.

I-am invitat în studio pe domnul Iurie Leancă de la Partidul Liberal Democrat (PLDM), pe domnul Igor Corman de la Partidul Democrat din Moldova (PDM) și pe domnul Victor Guzun de la Alianța Moldova Noastră (AMN). Domnii Leancă, Corman și Guzun sînt candidați pe listele celor trei partide la alegerile anticipate din 29 iulie.

Pentru început, aș vrea să vă întreb cum trebuie calificată actuala politică externă a Republicii Moldova? Domnul Leancă, vă rog.

1. Starea Actuală a Politicii Externe a R. Moldovei

Iurie LEANCĂ, PLDM: Politica externă, așa cum de altfel și toată politica statului din 2001 încoace, de cînd la putere a venit Partidul Comuniștilor, poate fi calificată, din păcate, drept una falimentară.

Politica externă este un domeniu extrem de sensibil, în mod special pentru țări mici, cum este Republica Moldova, cînd orice evoluție, dezbateră, schimbare pe perimetrul frontierelor, pe plan regional, are repercusiuni imediate asupra situației politice, economice, sociale din Republica Moldova trebuie să fie în mod firesc una constantă, una care ar reprezenta interesele naționale ale țării și una care ar avea obiective foarte clar stabilite.

Politica externă ar trebui să aibă în cazul Republicii Moldova o diplomatie activă, profesionistă, bazată pe criteriile profesionale, cum am zis, și nu pe criteriile de afiliere politică și de rubedenii, așa cum se întâmplă astăzi.

Deci, spuneam că din păcate, din 2001 încoace, politica externă este una falimentară, una care nu a servit interesele naționale ale Republicii Moldova, una care nu a contribuit la dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova, nu a contribuit la protejarea intereselor cetățenilor Republicii Moldova, iar ministerul de externe, acest aparat, acest instrument de promovare și realizare a politicii externe a țării noastre, a fost din păcate adus la, ca să mă exprim așa, mai metaforic, la sapă de lemn.

Într-un fel sau altul, din 2001 încoace, ministerul de externe a fost supus unei curățări, dacă vreți, profesionale. Cei mai buni au plecat, în semn de dezacord cu felul în care a fost promovată și concepută politica externă, sau au fost nevoiți să plece.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dle Guzun, cum vede Alianța Moldova Noastră actuala politică externă a Republicii Moldova?

Victor GUZUN, AMN: Politica externă nu poate fi ruptă din context. Politica externă este o parte a politicilor, care sînt promovate de către un stat. De aceea, lucrurile trebuie privite într-un mod complex.

Sînt de acord cu antevorbitorul meu. Politica externă a Republicii Moldova este o politică care nu apără interesele cetățeanului Republicii Moldova. Ministerul de externe, spre marele păcat, este transformat într-o filială, într-o subdiviziune a Partidului Comuniștilor, care doar îndeplinește comenzile și ordinele Partidului Comuniștilor, cel mai recent caz fiind instaurarea, dacă doriți, a regimului de vize cu România, declararea domnului Filip Teodorescu persona non-grata, în afara oricăror probe de implicare a României în evenimentele din 7 aprilie, știm că acesta a fost motivul formal.

Politica externă trebuie să servească cetățenilor ca și, de fapt, oricare politici. Trebuie să constatăm cu mare părere de rău că astăzi politica externă a Republicii Moldova nu este îndreptată în folosul cetățenilor și ea trebuie schimbată. Și sperăm că în data de 29 (iulie - n.r.), cetățenii vor înțelege acest lucru, să se simtă stăpîni la ei acasă și să îndrepte politica externă, ca și celelalte politici, în interesul omului, în interesul cetățeanului.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dle Corman, cum califică Partidul Democrat actuala politică externă promovată de autorități?

Igor CORMA, PDM: Este un lucru binecunoscut: nu poate exista o politică externă bună, în condițiile unei guvernări proaste pe interior.

În calitate de fost diplomat, fost ambasador în ultimii 5 ani în Germania, din propria experiență pe care o am pot să vă spun că toată această orientare europeană, care este promovată doar la nivel declarativ în

ultimii 5 ani, de fapt nu are nimic de a face cu acest proces de integrare europeană. Sînt doar lozinci, sînt doar declarații, pe cînd în exterior sîntem, bineînțeles, judecați după acțiuni concrete.

Pe de altă parte, cred că în condițiile în care se vorbește despre integrare europeană și lozinca care a fost a partidului de guvernămînt pînă la alegerile din 5 aprilie - „Să construim împreună Europa”, de fapt, este discreditată completamente prin faptul că în ultimul timp aceste evoluții, care au avut loc, bineînțeles, alterarea relațiilor cu România, impunerea regimului de vize cu România și apoi solicitarea de la Uniunea Europeană de a liberaliza regimul de vize pentru cetățenii moldoveni, numai în cazul de va fi ridicat și regimul de vize cu România, sau aceste declarații precum că a fost ridicată o cortină de fier pe Prut, în condițiile în care această cortină este, de fapt, ridicată pe acest mal al Prutului, deci în stînga Prutului – toate aceste acțiuni din ultima perioadă vin doar să confirme faptul că se discută cu Uniunea Europeană într-un mod absolut nefiresc.

E normal, trebuie să ne punem întrebarea cine sîntem, cu cine discutăm și cum discutăm? Pe de altă parte, relațiile cu cealaltă țară vecină, cu Ucraina, sau relațiile cu Federația Rusă cred, de asemenea, că nu sînt niște relații construite în modul în care ar trebui să le avem, și cred că sînt în mare măsură determinate de această conjunctură electorală, poartă doar un caracter electoral.

Cît privește calitatea diplomației noastre, iarăși, este un lucru evident, cu părere de rău, cei mai buni diplomați, de valoare, care au fost și au lucrat cîndva în ministerul de externe nu mai sînt acolo, ori au plecat, ori „au fost plecați”, ori nu mai au nici o pondere. Prin urmare, calitatea politicii externe moldovenești lasă mult de dorit și necesită niște reforme cardinale.

2. Relațiile R. Moldova cu România

Corneliu RUSNAC, Imedia: Deteriorarea relațiilor cu România care este, apropo, una dintre principalele pieți de desfacere pentru produsele moldovenești, în ce măsură a influențat asupra relațiilor Chișinăului cu Uniunea Europeană și NATO, pentru că România face parte atît din UE, cît și din Alianța Nord-Atlantică, dar și cu SUA, care este unul dintre principalii donatori pentru Republica Moldova? Dl Leancă?

Iurie LEANCĂ, PLDM: În primul rînd, este bine să vin cu o precizare. România conform statisticilor pentru anul 2008 a fost nu una dintre cele mai mari pieți de desfacere. A fost cea mai mare piață de desfacere.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Exact.

Iurie LEANCĂ, PLDM: Și în momentul în care în Republica Moldova a venit criza politică, chiar și comuniștii și-au dat seama, după 5 aprilie, că sîntem în mijlocul unei crize politice mari, generate nu doar de evoluțiile pe plan regional și global, dar generate de lipsa de capacitate de a guverna această țară, pe parcursul acestor 8 ani.

Să lovești în țara, care este cea mai mare piață de desfacere, este, dacă vrei, o crimă. Este un act, în primul rând, orientat împotriva producătorilor moldoveni. Chiar și ministrul Dodon a recunoscut recent că regimul de vize impus României a adus prejudicii acestor relații bilaterale, efectiv, a adus dezavantaje economice pentru Republica Moldova.

Deci, în plină criză economică să faci astfel de pași, astfel de acțiuni, în detrimentul țării tale și al cetățenilor, cred că calificarea trebuie să o facă radioascultătorii noștri.

În ceea ce privește impactul asupra relațiilor noastre cu Washingtonul și cu Bruxellesul. Bineînțeles că este unul direct. Dacă ne uităm la concluziile miniștrilor de externe din Uniunea Europeană din 16 iunie, unde se cere tranșant, deși iarăși, puterea de la noi se face că nu înțelege, promovează această politică a struțului, care își bagă capul în nisip și nimic nu observă, clar s-a spus în această decizie a miniștrilor de externe că toți cetățenii europeni urmează să fie tratați nediscriminatoriu, și s-au referit, bineînțeles, la acest regim de vize, impus României.

Despre rolul României în așa-zisa integrare europeană a Republicii Moldova, care de fapt este o mimare și nimic nu se întâmplă la nivel real, s-a vorbit mult. Nu știu dacă contează acum calificativul: poate fi România avocat sau poate fi locomotivă și așa mai departe. Pentru mine contează rolul cert pe care trebuie și poate să-l joace România în promovarea obiectivului nostru de integrare europeană, pe simplul motiv că România este vecinul nostru vestic, este poarta, dacă vrei, a Uniunii Europene și a NATO.

Deci, bineînțeles că această deteriorare în relațiile noastre cu România ne-a afectat negativ relația cu Bruxellesul pe ansamblu. În loc să avem sprijinul total și dezinteresat al Bucureștiului, am ajuns în situația în care lumea nu mai înțelege: cum e posibil ca relația cu un vecin s-o aduci într-o astfel de situație, la un nivel atât de jos? Și bineînțeles că a avut de suferit și imaginea Republicii Moldova. Imaginea este o chestie, pe de o parte, greu de cuantificat, dar totuși vedem aceste declarații tranșante de la Bruxelles, de la Washington privind calitatea democrației, privind calitatea relațiilor bilaterale, și vedem că imaginea și credibilitatea Republicii Moldova au de suferit. Prin urmare, suferă și interesul cetățeanului din Republica Moldova.

3. Relațiile R. Moldova cu Uniunea Europeană

Corneliu RUSNAC, Imedia: Credeți că mai este posibilă astăzi, după deteriorarea relațiilor cu Bruxellesul, obținerea statutului de stat asociat și liberalizarea regimului de vize, așa cum insistă autoritățile de la Chișinău? Dl Guzun?

Victor GUZUN, AMN: Vă mulțumesc. Vreau să vă spun că după data de 5 (aprilie - n.r.), cutia Pandorei s-a deschis. Uniunea Europeană a început să înțeleagă ce se întâmplă realmente în Republica Moldova, ce se întâmplă cu normele democratice, ce se întâmplă cu libertățile de bază, ce se întâmplă cu organele de drept, care în loc să protejeze cetățenii Republicii Moldova, s-au dovedit că de fapt sînt organele care persecută cetățenii.

Considerăm că după aceste evenimente, și semnalele care vin de la Bruxelles, și de la organismele europene sînt în primul rînd pentru cetățenii Republicii Moldova și nu pentru partidul de guvernămînt.

Din această perspectivă, considerăm că după data de 29 (iulie - n.r.), după alegerile parlamentare din data de 29, este posibilă crearea unei guvernări democratice, a unei guvernări coerente. Uniunea Europeană nu își axează politicile pentru cineva, pentru un partid de guvernămînt, ci pentru cetățeni și pornind de la acest deziderat, considerăm că odată cu venirea unei noi guvernări, șansele noastre de a adînci și aprofunda relațiile de colaborare și de asociere cu Uniunea Europeană vor avea doar de cîștigat.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Ce ar trebui de făcut pentru a relansa aceste relații?

Victor GUZUN, AMN: Pentru a relansa aceste relații este nevoie de a promova o politică coerentă și o politică clară. De a nu avea un tip de mesaj la Bruxelles, altul la Chișinău și al treilea la Moscova. Pentru că niciodată nu ai reușit, atîta timp cît nu ai spus foarte clar care îți sînt scopurile tale și unde dorești, și cel mai important, de a îți asuma responsabilități, pe care să le duci la bun sfîrșit.

4. Perspectivele relațiilor R. Moldova cu Uniunea Europeană

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dle Corman, credeți că mai e posibilă astăzi reluarea dialogului cu Uniunea Europeană, fără respectarea condițiilor despre care s-a vorbit și în rezoluția Parlamentului European, și în rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei?

Igor CORMAN, PDM: Cred că Uniunea Europeană este foarte interesată ca lucrurile să meargă bine în Republica Moldova. Este și normal, sîntem țară vecină a Uniunii Europene și ei sînt interesați de stabilitate în toată această zonă, inclusiv în Republica Moldova.

Condițiile sînt foarte clare, care au fost stipulate și în comunicatul Consiliului Uniunii Europene, de la Luxemburg. Aceste condiții trebuie să fie îndeplinite și atunci, cu siguranță că vom continua dialogul nostru cu Uniunea Europeană.

Cred că nici într-o situație, de fapt, Uniunea Europeană nu va închide ușa pentru Moldova. Dar se așteaptă ca să fie văzută și la noi, aici, la Chișinău o înțelegere a acestui fapt și atunci, în cazul în care scrutinul electoral, care se desfășoară acum, va fi unul corect, în cazul în care vom ajunge după acest scrutin la formarea unui guvern, și vreau să vă spun că partenerii noștri externi sînt, în primul rînd, interesați în stabilitatea politică din țară, și este iarăși, un lucru firesc, se întîmplă în toate țările unde au loc alegeri parlamentare, alegeri prezidențiale, dar după aceste alegeri, cum hotărăște măriia sa, alegătorul, toți se așează la masă și, ținînd cont de raportul de forțe, ajung la o anumită înțelegere, creează un anumit guvern și țara se mișcă înainte.

Și iată, experiența Germaniei, alegerile din 2005: nimeni nu ar fi crezut că aceste două partide mari, populare, cum sînt creștin-democrații și social-democrații, deodată vor forma o coaliție. Dar, după ce a

hotărît așa alegătorul, această coaliție, iată, pînă la sfîrșitul acestei veri, pînă în septembrie, este la guvernare.

Prin urmare, totul depinde doar cum vor evolua lucrurile la Chișinău. În cazul unor evoluții, să spunem așa, sănătoase, civilizate, normale, în acest caz, bineînțeles, avem toate șansele ca să accelerăm negocierile noastre cu Uniunea Europeană. Mandatul deja este eliberat. Există și experiența altor țări, care au trecut prin acest proces.

Bineînțeles că nu putem vorbi că în decurs de cîteva luni vom ajunge la încheierea acestui acord de asociere (între Republica Moldova și UE - n.r.). Trebuie să spun că sînt asemenea declarații, ale unor formațiuni politice, cum că este suficient doar de depus o cerere la Uniunea Europeană. Sînt așa, niște viziuni simpliste, uneori. Trebuie să înțelegem toată complexitatea acestui proces și chiar dacă este campanie electorală, ar trebui să fim sinceri cu alegătorii, să nu le facem promisiuni deșarte. Dar, încă o dată, totul depinde cum vor evolua lucrurile acasă și avem toate șansele ca să înaintăm pe această cale.

Iurie LEANCĂ, PLDM: Eu aș vrea să-l contrazic puțin pe colegul meu, Igor Corman, în ceea ce privește atitudinea Uniunii Europene și a Occidentului față de ceea ce se întîmplă astăzi, aici. Este adevărat că ei vor o stabilitate politică. Dar cel mai mult ce își dorește Occidentul, în persoana Uniunii Europene, a țărilor membre, Statelor Unite ale Americii este să se respecte regulile jocului.

Aceste concluzii din 16 iunie ne arată foarte relevant acest lucru. Fiindcă stabilitate... Noi am avut un soi de stabilitate în acești 8 ani. Oare ne-a adus această stabilitate, care mai mult seamănă, cum spunea un economist, cu o stare de la cimitir, ne-a mișcat pe noi înainte, ne-a făcut să avansăm pe calea reformelor democratice, economice, politice și așa mai departe? Nu. Nu cred. Avem nevoie de o altfel de stabilitate, una dinamică, una care aduce beneficii cetățeanului și mișcă Republica Moldova în acest spațiu al stabilității și securității.

Deci, ei vor de la noi, în primul rînd, să respectăm regulile jocului. Și dacă noi vrem într-adevăr să demarăm o altă relație, calitativă și cantitativă cu Uniunea Europeană, păi, atunci în primul rînd trebuie să ne facem temele pentru acasă, aici. Ce înseamnă asta? Să respectăm aceleași valori și aceleași standarde, care există în Uniunea Europeană. Dacă vorbim despre separarea puterilor, atunci să fie separarea puterilor și nu doar puterea unei singure persoane, care acum, știți cu toții, a uzurpat, de fapt, puterea în acest stat, deținînd două posturi, cele mai înalte în Republica Moldova. Dacă noi vrem să ne mișcăm încolo, deci trebuie să ne comportăm ca ei, să gîndim ca ei.

Și atunci, deci, noi considerăm că în momentul în care venim la putere după 29 iulie, formăm o coaliție democratică, facem ordine la noi în casă, ne comportăm responsabil pe plan intern și extern.

Cred că nu este o exagerare și nu este un obiectiv utopic să zic că în 2011, putem semna un acord de liber schimb, fără de vize pentru cetățenii noștri în spațiul european.

Cred că în 2012, sîntem capabili să semnăm acest acord de asociere, ceea ce ne va plasa pe noi într-un context cu totul diferit, în context cu Uniunea Europeană. Și atunci va veni sprijin politic, sprijin financiar, nu zeci de milioane, ci sute, miliarde de euro care vor veni la noi în țară.

Atunci vom putea beneficia de toate drepturile care de fapt îi revin unui cetățean european, așa cum de fapt sîntem noi, conform originii noastre, a prezentului și viitorului.

Igor CORMAN, PDM: Vă rog să-mi permiteți să-l contrazic și eu puțin pe dl Iurie Leancă. Da, în primul rînd, despre calitatea scrutinului electoral am vorbit și eu. Așa. Dar trebuie să facem o deosebire foarte clară între finalitatea acestui proces, de a deveni membru al Uniunii Europene, și a declanșa negocierile asupra unui acord de asociere. Fiindcă numai negocierea unui acord bun și implementarea lui ne poate mișca mai departe înainte.

Deci, e un proces foarte complex, despre ceea ce ați discutat. Dar aceasta necesită și schimbarea clasei politice din Moldova, care nu se face, știm cu toții, peste noapte. Punctul unu.

Și punctul doi, de fapt ceea ce am spus că vreau să contrazic. Ați vorbit, știu, și la lansarea formațiunii în acest scrutin electoral, despre faptul că este posibil ca pînă în 2011 să ajungem la o liberalizare a regimului de vize pentru cetățenii moldoveni cu Uniunea Europeană, iar în 2012 să avem calitatea de membru asociat.

Păi, chiar îmi pun întrebarea, cum este posibil, la nivelul practic? Fiindcă avem experiența țărilor din Balcani, care demult sînt în proces de asociere și stabilizare, au semnat asemenea acorduri, dar pînă în ziua de azi, o problemă foarte acută este liberalizarea regimului de vize. Nu credeți că punem căruța în fața cailor?

Iurie LEANCĂ, PLDM: Îmi pare rău că monopolizăm discuția noastră...

Corneliu RUSNAC, Imedia: Da, dl Leancă și după asta, dl Guzun.

Iurie LEANCĂ, PLDM: În ce privește necesitatea creării unor noi elite, sînt de acord că elitele pe care le avem noi, în mare parte, sînt deja depășite. Apariția Partidului Liberal-Democrat exact a fost o reacție la această necesitate, la acest obiectiv stringent: modernizarea societății noastre. Iar modernizarea nu se poate produce cu actorii vechi, e nevoie de actori noi. Atît că atunci cînd apar aceste noi elite, reprezentanții ei să dea dovadă de coerență. Dacă ieri au promovat anumite valori, este foarte important și astăzi să promoveze aceste valori. În cazul în care își dau seama sau recunosc că au greșit, este important să o facă asta public, fiindcă toți noi greșim. Dar în momentul în care recunoști, admiti, este mult mai corect și mai onest în raport cu tine însuși, dar și în primul rînd cu cetățeanul din Republica Moldova. Deci, trebuie să dăm dovadă de consecvență și coerență. Asta este extrem de important, dacă vrem să creăm o nouă clasă politică, responsabilă și una care va duce Republica Moldova înainte.

În ceea ce privește capacitatea noastră în 2011 și în 2012 de a ajunge unde ne-am propus noi să ajungem. Am spus că calculele noastre se bazează pe o experiență mare în ceea ce privește promovarea, formularea și realizarea obiectivelor naționale. Am fost cel care în 1998 am lansat obiectivul integrării europene, care știam exact ce înseamnă asta, cu colegii mei de la ministerul de externe și cred și azi că dacă vom formula foarte clar și vom promova aceste obiective și aceste interese, doi ani este absolut posibil pentru noi, avînd deja mai bine de un milion de concetățeni de ai noștri, lucrînd în Spania, în Portugalia și așa mai departe, deci noi sîntem teoretic gata deja pentru așa ceva.

Tot ce trebuie e să dăm dovadă de consistență, de coerență pe plan intern, să ne facem temele pentru acasă, să semnăm acordurile necesare, să avem justiție independentă, să știm ce facem cu frontiera estică a noastră și atunci, încă o dată vă zic, ceea ce am spus noi nu este o fantasmagorie. Este o chestie bine calculată și bine fixată.

Igor CORMAN, PDM: Doar o frază. Cu siguranță, nu putem să ajungem la liberalizarea regimului de vize pînă la semnarea acordului de asociere. Este una să începi dialogul privind liberalizarea, dar liberalizarea totală este posibilă doar pe termen lung. Deci, este o poziție foarte clară în cadrul Uniunii Europene și avem experiența țărilor din Balcani.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Haideți să-l lăsăm și pe domnul Guzun să se exprime.

Victor GUZUN, AMN: Mulțumesc, în sfîrșit, pentru oportunitatea de a spune ceva. Alianța Moldova Noastră vede lucrurile un pic mai simplu și cred că astăzi, aici nu este momentul pentru discuții profunde, teoretice.

Alianța Moldova Noastră își propune ca Republica Moldova să devină membru asociat în 2013, însă nu la acest lucru vreau să mă opresc. Vreau să mă opresc la faptul că integrarea europeană nu este un proces în care sînt implicate doar elitele politice. Este un proces absolut complex, un proces popular, dacă doriți, în care fiecare cetățean trebuie să simtă care sînt temele de acasă, așa cum a spus colegul meu, care trebuie îndeplinite.

În acest context, rezoluția Comitetului de miniștri al Uniunii Europene nu trebuie privită ca un exercițiu de critică, ci ca o foaie de parcurs, dacă doriți: temele de acasă care trebuie îndeplinite, care sînt normele care trebuie schimbate, reformele care trebuie îndeplinite, nu doar prin inițiative legislative care nu funcționează, ci prin legi care funcționează întru binele cetățeanului.

Atît timp cît ne dorim o integrare europeană și aceasta fiind ideea națională, dacă doriți, atît timp cît este susținută de peste 70 la sută din populație, trebuie să participăm cu toții, responsabil, la acest proces.

Din acest considerent, Alianța Moldova Noastră cheamă toți alegătorii să se simtă stăpîni la ei acasă, să înțeleagă, să fie responsabili pentru lucrul pe care îl avem de îndeplinit împreună în următoarea perioadă de timp și în data de 29 iulie să fim responsabili, să votăm responsabil pentru binele dumneavoastră.

5. Despre Dilema Est – Vest a Politicii Externe Moldovenești

Corneliu RUSNAC, Imedia:: S-a vorbit foarte mult despre faptul că Republica Moldova ar trebui să profite de poziția sa și să beneficieze atât de relații bune cu Estul, cât și cu Vestul. În actuala conjunctură geopolitică, totuși, în opinia dumneavoastră, a partidelor dumneavoastră, cum ar trebui să arate politica externă a Republicii Moldova?

Victor GUZUN, AMN: Politica externă a Republicii Moldova trebuie să fie o politică echilibrată, în primul rând. Republica Moldova este un actor care trebuie să dea dovadă de o politică externă deșteaptă. Nu vorbesc de o politică externă oscilatorie. Vorbesc de o politică externă clară, în care să fie absolut clare principiile de funcționare ale politicii externe.

Vorbesc de un parteneriat strategic cu Uniunea Europeană, ca prioritate națională, vorbesc de relații preferențiale, prioritare, cu România și Ucraina, sînt vecinii noștri, de relații foarte bune cu Statele Unite ale Americii, în planul relațiilor cu Federația Rusă ne dorim niște relații bilaterale clare, fără elemente de vasalitate și fără elemente de dependență.

Iarăși, nu trebuie să inventăm ceva. Există state care implementează astfel de politici. Noi nu avem timp pentru experimente. Trebuie să fim stăpîni la noi acasă și din acest punct de vedere, pentru a finaliza o politică externă echilibrată, coerentă, clară și bazată pe principii de egalitate.

Corneliu RUSNAC, Imedia:: Dl Corman, sau dl Leancă?

Iurie LEANCĂ, PLDM: De data asta, dl Corman...

Igor CORMAN, PDM: Da, mulțumesc, dl Leancă. Partidul Democrat din Moldova consideră că nu este corectă întrebarea unde merge Moldova: spre Est sau spre Vest? Lumea s-a schimbat în jur și trebuie să fim în pas cu evoluțiile.

În condițiile în care Uniunea Europeană vorbește, de exemplu, despre un parteneriat strategic cu Federația Rusă, eu nu înțeleg de ce noi avem, uneori, semne de întrebare și dubii, dacă ar trebui să îngrijim această relație cu Federația Rusă și să dezvoltăm, de asemenea, un parteneriat strategic?

Noi considerăm că nu există nici o contradicție într-o integrare europeană eficientă, așa cum spuneam anterior, nu doar prin lozinci și vorbe, dar prin fapte concrete, și, în același timp, în dezvoltarea unui parteneriat strategic cu Federația Rusă.

Dacă mai amintesc și de conflictul transnistrean, cred că șansa noastră este anume în identificarea unei cooperări foarte bune între principalii actori internaționali - toți cei care sînt angajați în procesul de negocieri - și credem că Moldova poate și trebuie să devină într-adevăr un model de cooperare. Credem că este și în interesul celor care sînt interesați de stabilitate și prosperitate în această regiune, și nu trebuie să devină un teren de confruntări geopolitice.

La fel ca și în cadrul Parteneriatului Estic, în cadrul politicii de vecinătate a Uniunii Europene. Sînt sigur că iarăși, Uniunea Europeană este interesată să aibă un exemplu bun în această privință. Și de ce nu ar putea să devină Moldova acest exemplu bun?

Iurie LEANCĂ, PLDM: Sînt de acord cu domnul Corman că Moldova nu trebuie să se miște nici spre Est, nici spre Vest. Moldova se află acolo unde este geografic.

Igor CORMAN, PDM: Să se orienteze am spus, nu să se miște, pentru că rămîne acolo.

Iurie LEANCĂ, PLDM: Sînt puțin în dezacord cu dumnealui în ceea ce privește felul în care trebuie să ne construim noi politica noastră externă. Dacă am înțeles corect de la dumnealui, să fim un fel de model pozitiv de conlucrare și la Est și Vest.

De fapt, este nimic altceva decît o reanimare a acestei teze mai vechi că noi trebuie să fim podul de legătură între Est și Vest. Și nu sîntem aici la o discuție academică, este adevărat, dar mi-ar face plăcere așa, ca de la un coleg la altul, ambii am fost angajați la ministerul de externe, ambii ne-am ocupat de diplomatie, să-l întreb ce înseamnă parteneriat strategic cu Rusia, fiindcă tot timpul am avut probleme să definesc exact ce înseamnă această noțiune?

Igor CORMAN, PDM: Privilegiat, parteneriatul.

Iurie LEANCĂ, PLDM: Ai zis, Igor, strategic. Privilegiat da, atunci e o chestie mai bună. Te întreb, fiindcă cîndva mi-au spus niște diplomați occidentali că în momentul în care o țară mică și o țară mare stabilesc sau formulează relația într-o manieră sau alta și nu există o definiție foarte precisă, mai bine să fugim de astfel de definiții.

Avem nevoie de o relație pragmatică, reciproc avantajoasă cu Rusia. Ceea ce a făcut Partidul Comuniștilor din 2001 încoace ne-a prejudiciat grav nu doar relația noastră pe vectorul occidental, dar și relația noastră politică, dar și economică, și comercială și cu Federația Rusă.

Uitați-vă, țineți cu toții bine minte, în 2001 cînd a venit la putere, a venit pe valul integrării, unirii cu Rusia-Belarusia, a fost o deschidere totală, parcă un fel de dragoste. După 2003-2004, de la dragoste, cum știți, e un pas pînă la nu știu cum să-i zic, ură sau..., de fapt din 2004 pînă în 2007 dacă nu mă înșel, practic, între Chișinău și Moscova nu a fost nici un dialog politic, iar pe plan comercial, interesele producătorilor moldoveni au avut de suferit groaznic. Fiindcă știți că după nesemnarea respectivului Memorandum (Memorandumul Kozak din noiembrie 2003, planul rusesc de reglementare a conflictului transnistrean prin federalizarea Republicii Moldova – n.r.) au fost impuse tot felul de sancțiuni.

Eu nu vreau să zic că comuniștii trebuiau să semneze memorandumul. Categorie nu. Ceea ce vreau să zic este că Rusia este o țară mare și orice țară mare și puternică vrea să fie respectată. Deci, dacă ne angajăm în ceva cu Rusia, trebuie să ne respectăm angajamentul. Dar înainte de a ne angaja în ceva, am vrut să

zic, este extrem de important de zece ori să ne gândim. Care vor fi consecințele pentru Republica Moldova?

Aceste oscilări pe care le-am avut noi cu Federația Rusă, după cum am spus, ne-au adus prejudicii grave de ordin comercial, de ordin economic și așa mai departe. Am pierdut o piață foarte, foarte, foarte mare.

Această poziționare între Est și Vest, sînt de acord, este una incorectă. Noi trebuie să știm exact ce vrem. Vrem să devenim membri ai Uniunii Europene. Devenind membri ai Uniunii Europene, sînt convins că vom putea altfel să rezolvăm și problema transnistreană, inclusiv. Și dacă pe urmă discutăm acest subiect, am să fiu mai explicit.

Igor CORMAN, PDM: Este o întrebare, dacă putem să soluționăm conflictul transnistrean, după ce vom deveni membri ai Uniunii Europene și dacă nu este o condiție că mai întîi ar trebui să soluționăm conflictul și apoi să...

Iurie LEANCĂ, PLDM: Păi, putem să discutăm și acest subiect...

Corneliu RUSNAC, Imedia: Haideți să-l lăsam și pe domnul Guzun...

Victor GUZUN, AMN: Da, vă mulțumesc, vă mulțumesc. Alianța Moldova Noastră vede mai simplist un pic lucrurile și anume: atunci cînd ne orientăm spre parteneriate strategice sau chiar privilegiate, trebuie să analizăm care sînt condițiile sau care sînt valorile pe care dorim să le acceptăm, sau care sînt direcțiile pentru parteneriate strategice sau chiar preferențiale.

Alianța Moldova Noastră vede valorile europene drept acele valori pe care se va baza politica externă a Republicii Moldova. Încă o dată, mă repet probabil, dar cu Federația Rusă trebuie să avem relații bilaterale bazate pe principii clare, iar prioritatea politicii externe trebuie să fie Uniunea Europeană.

6. Perspectivele Soluționării Problemei Transnistrene

Corneliu RUSNAC, Imedia: Și acum, o întrebare de final. Cum văd partidele dumneavoastră rezolvarea problemei transnistrene? Am ajuns și la subiectul transnistrean. Dl Leancă?

Iurie LEANCĂ, PLDM: Spuneam adineaori că în momentul în care ne vom integra cu adevărat în Uniunea Europeană, în momentul în care vom obține în mod special statutul de țară asociată, fiindcă din momentul în care o țară obține acest statut de țară asociată la Uniunea Europeană, atitudinea, abordarea cu care vine Bruxellesul, vine față de tine, se schimbă cardinal. Ei te pregătesc pe tine să ajungi la nivelul lor, la standardele lor, ei te ajută pe tine să-ți rezolvi problemele interne și externe cu care te confrunți.

Deci, în acest sens spuneam că nu se pune problema să aderăm la Uniunea Europeană și după aia să rezolvăm problema conflictului transnistrean. Problema se pune de a ne mișca concomitent.

În general, în ceea ce privește conflictul transnistrean. Opinia mea este că cei care zic că reglementarea conflictului transnistrean este o problemă de perspectivă imediată, iată-iată acuș, cum tot am fost alimentați timp de 8 ani, încă puțin, puțin și rezolvăm problema respectivă, este o chestie contraproductivă.

Astăzi, Republica Moldova, urmare a acestor politici nechibzuite din ultimii 8 ani, este atât de vulnerabilă, este atât de slabă politic, economic, nu avem structuri statale care să funcționeze bine, încât orice reglementare imediată a problemei transnistrene mă tem că în loc să contribuie la consolidarea statalității moldovenești, o va face și mai vulnerabilă, și mai dependentă de alte capitale sau de alte forțe din afară.

Pe acest motiv, cred că este mult mai important să ne dăm seama și astfel să abordăm conflictul respectiv că este mult mai real să-l rezolvăm în interesul Republicii Moldova pe termen mediu.

Iar pînă atunci, trebuie să facem tot ce-i posibil ca Republica Moldova să devină, cel puțin partea controlată de guvernul de la Chișinău, una stabilă, economic proastă, cu instituții funcționale și cât mai aproape de Uniunea Europeană. Și atunci, după cum spuneam, Uniunea Europeană ne va ajuta pe noi altfel, se va implica cu totul și cu totul altfel în rezolvarea acestui conflict.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dl Guzun?

Victor GUZUN, AMN: Noi credem că o soluție rapidă și durabilă a conflictului transnistrean, după o perioadă de ezitare foarte lungă și după o politică absolut incoerentă în tentativele de soluționare a acestei probleme este imposibilă. De aceea, orice încercare de a soluționa rapid, prin semnare de careva documente – s-a încercat de câteva ori și am avut impresia, recent, că se mai încearcă încă o dată – considerăm că este contraproductivă.

Soluționarea conflictului transnistrean este în legătură strictă cu celelalte procese care au loc în Republica Moldova, cu democratizarea societății, cu atractivitatea Republicii Moldova, în comparație cu regiunea transnistreană. Pentru că populația care locuiește în Transnistria în ghilimele, deci, vrea să vadă o Republică Moldova prosperă și care să fie atractivă din punct de vedere atât economic, cât și social, dar și tot ce ține de Drepturile Omului, de libertățile de bază.

De aceea, noi vedem soluționarea conflictului transnistrean în strictă legătură cu reformele democratice, reformele economice, reformele sociale, tot ce ține de Drepturile Omului, care vor fi implementate în Republica Moldova pentru a deveni atractivă pentru cetățenii din stînga Nistrului, în paralel cu toate reformele care trebuie îndeplinite, trebuie îndeplinite după 29 iulie și sperăm că acest lucru se va întîmpla.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dl Corman?

Igor CORMAN, PDM: Da, sînt de acord că atractivitatea joacă un rol foarte important, dar această atractivitate poate să apară doar în condițiile în care Moldova se mișcă pe calea integrării Europene. Doar

cu sprijinul partenerilor noștri europeni putem să atingem un nivel de viață care să devină atractiv pentru cealaltă parte a țării.

Bineînțeles, sînt de acord, reformele cu adevărat democratice, valorile europene ar fi un stimul foarte puternic. Dar cred că există și un alt element important. Conflictul transnistrean este un conflict geopolitic. Prin urmare, iarăși, revin la ideea că doar cei implicați, care au pondere în contextul politicii internaționale, cunoaștem toți acești actori și Uniunea Europeană...

Deci, doar Uniunea Europeană nu ne poate ajuta să soluționăm acest conflict, deși vrea să o facă. Trebuie ca să mai fie un sprijin foarte clar și din partea Statelor Unite ale Americii, așa cum spuneam, rolul Ucrainei este important în proces, și încă o dată repet, Federația Rusă trebuie să ajungă pe punctul de a înțelege că o soluționare a acestui conflict este și în folosul Federației Ruse, care de asemenea necesită relații bune de parteneriat privilegiat, cum spuneam, cu Uniunea Europeană.

Și în acest context cred că este corectă politica de neutralitate, cred că este bine să rămînem neutri, ceea ce bineînțeles nu înseamnă că nu trebuie să avem o cooperare bună de exemplu cu NATO și există un mecanism, există IPAP-ul, Planul Individual de Acțiuni care ar trebui să fie exploatat la maximum.

Dar cred că este important în acest context ca toți partenerii antrenați în proces să nu aibă suspiciuni și să ajungă la înțelegerea faptului că soluționarea acestui conflict este în interesul tuturor. Cred că aici este șansa noastră.

Corneliu RUSNAC, Imedia: Dle Corman, dle Guzun, dle Leancă, eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența dumneavoastră la această emisiune.

Stimați ascultători, eu, Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației de politică externă” și finanțată de Fundația “Friedrich Ebert”.

Aici, vă spun la revedere și vă aștept săptămîna viitoare la un nou program. Pe curînd.